

PREDLOGE PRO- TI NASELJEVA- NJU PRIHAJAJO

Organizacije za zaščito tujcem-
cev so proti tem predlogom. —
Tudi Ameriška delavska fede-
racija je proti Aswellovi in
drugim sličnim predlogom.

Washington, D. C. — Kon-
gresna zbornica napreduje zelo
hitro s svojim delom. Posebno
proračunske predloge rešuje hi-
tro, tako da se v splošnem sodi,
da pridejo na dnevni red pred-
loge, ki so sovražne tujcemcem.

Organizacije za zaščito tuj-
cemcev so predložile članom kon-
gresu letake, v katerih priporo-
čajo članom kongresa, da pora-
žijo predloge, ki so sovražne tuj-
cemcem. Najbolj reakcijska me-
d vsemi predlogami je Aswello-
va predloga. Ta predloga, če
postane zakon, omogoči, da se u-
vede špijonski sistem nad vsemi,
ki niso državljanji. Druga ne-
varna predloga je Holladayjeva
predloga. Proti temi dvema
predlogama je nastopila tudi A-
meriška delavska federacija.

Člani zbornice naseljen-
skega odseka ne dajo od sebe no-
benega znamenja, ako bodo pri-
stali, da bo katera izmed teh
dveh predlog sprejeta. Kdaj pri-
dejo na dnevni red predloge, ki
so sovražne tujcemcem, je naj-
več odvisno od tega, kdaj zbor-
nica spravi pod streho proračun-
ske predloge. Ako bo preostala
čas, tedaj pridejo na dnevni red
tudi te predloge. Prijazno stali-
šče, ki ga zavzema administraci-
ja napram tem predlogom, mo-
goče pomaga, da bodo spre-
jete.

Zelo dvomljivo pa je, da bo se-
nat imel čas se pečati s temi
predlogami, ako jih sprejme
kongresna zbornica.

Senat je podvel bolj prijazen
korak napram naseljenikom, ko
je zaključil, da se vrata v Ame-
riko odpro 35,000 ženam in mla-
doletnim otrokom tujcemcev,
ki so vprašali za državljanstvo
papirje pred dnem prvega julija
1924. Ta načrt podpira tudi de-
lavski tajnik Davis in za to ga
najbrže sprejme tudi zbornica.

Nati peterih otrok dela v tovarni

Vrh tega še podpira svojo ma-
ter. — Tako razmišlja olike u-
stvarja kapitalistični sistem.

New Orleans, La. — To me-
sto ni brez dobrotvornih dru-
žb, ampak ima jih precej, ki vsko-
leto naberejo precejšnje vsote
denarja od delavcev za podpira-
nje siromakov. Ampak kljub te-
mu je "New Orleans Item" raz-
ključil delavko, ki ves dan dela
sredi brentečih in monotonih stro-
jev, v zatohlem in nezdravem
tovarnem zraku, po dokončan-
em dnevnem delu pa pride do
smrti izmučena domov, da aku-
ha večerjo za pet nedorastlih o-
trok. Vrh tega ta delavka podpi-
ra še svojo mater, ki je že precej
priletna. Po delu v tovarni pri-
de za to mater delo doma. In
kadar je to delo dokončano, ta-
krat leže k počitku pod bor-
no odejo, prek katere vrže še
plac. Za svoje delo v tovarni
prejema na teden po šestnajst
dolarjev.

V takih razmerah žive ovdo-
ve delavske matere!

Nedavno tega se je po Ame-
riki vozila Marija iz Rumunije
in kapitalisti so tekmovali med
sabo, kdo ji bo poklonil več da-
rov. Rumunska Marija ni ni-
kdar izvirala še kočka koristne-
ga dela za človeško družbo. Ali
ni to narobe svet?

NAROČITE SI KNJIGO
"Ameriški Slovenci"

La Guardia zahteva preiska- vo glede mehiške politike

V ta namen je predložil resolu-
cijo kongresni zbornici. — Iz-
vedeti hoče, ako je državni de-
partment inspiriral Asociira-
ni tisk. — Zastavil je v reso-
luciji še razna druga vpraša-
nja.

Washington, D. C. — (F. P.)
— Medtem ko uradniki državne-
ga departamenta in Coolidgeva
administracija plovejo v položaj,
o katerem ne more nihče prero-
kovati, kaj se razvije iz njega,
je kongresnik La Guardia iz
New Yorka podvel prvi korak,
ko je prišel kongresu zopet zbo-
rovati, da vrže žarko luč na ta
prizadevanja državne departa-
menta, da se zapletejo Združene
države v vojno z Mehiko. V reso-
luciji, ki jo je La Guardia pred-
ložil kongresni zbornici, se opo-
zarja na delovanje državnega
podtajnika Oldsa, s katerim je
pod roko napadel Mehiko s po-
močjo napačne propagande. Reso-
lucija nalaga državnemu taj-
niku, da obvesti kongresno zbor-
nico o sledenjih vprašanjih:

1. Ali je državni departament
po katerem svojem uradniku
dne 16. novembra 1926 priporo-
čil Asociiranemu tisku ali kateri
drugi časniški agenciji, da kroji
izjavo, nanašajočo se na notran-
je razmere v Mehiki in o stikih
med Mehiko in Rusijo?

2. Ali je departament, ko je
priporočil to časniški agenci-
jam, obnem priporočil, da ne
odkrijajo informacijakega vira?

3. Ali ima departament kakšno
natančno in avtentično informa-
cijo, nanašajočo se na boljše
delovanje v Mehiki, ki na-
sprotuje interesom Združenih
držav?

Po vložitvi resolucije je La
Guardia obiskal državni depart-
ment, toda ne ve se, ako se ta
obisk nanaša na predloženo re-
solucijo.

Dne prvega januarja prihod-
njega leta, to je datuma, ki ga je
določila Callesova vlada, da ame-
riške in druge tujcemake tvrde
poloze svoje zahteve, se ved-

no bolj bliža, in v državnem de-
partmentu se pozna vznemirje-
nost čustev. Mogoče so zavzeli
stališče, ki je daleč naprej pred
faktičnimi razmerami in ki je
mogoče bolj drastično, kot se
čuti, da se lahko izvede, in ne-
gotovo, kaj se zgodi v razvija-
nju teh dogodkov, ako ne poda-
jajo rešitve, da se ameriški vla-
gatelji in njih zagovorniki umak-
nejo vildno.

Kot izhod iz te situacije se
smatra preklic prepovedi za u-
voz orožja v Mehiko, kar pa po-
vzroči nadaljne zapletitve. To
se baje priporoča upravi kot
najpomembnejši korak, kateremu
pa administracija ni naklonjena,
da se stvar zavleče toliko časa,
da pride ugoden trenutek.

Nekateri smatrajo prelom di-
plomatičnih stikov za željeno
pot, ki bi vodila iz teh homatij,
ali oni, ki imajo stike s admini-
stracijo, menijo, da bi tak ko-
rak le približal vojno.

Delovanje katoličanov, ki so
naklonjeni vojni ali vsaki stvari
v boju proti mehiški vladi, se
mrzlično pomnožuje. Kolumbovi
vitezji pripravljajo v seriji le-
takov, adresiranih na člane kon-
gresu, da zbirajo velik sklad, s
katerim bodo nadaljevali boj
proti Callesovi vladi, dokler se
ne poda katoliški cerkvi. V te-
ku let se je zgodilo privikrat, da
so Kukulakian, ameriške na-
prednjake in ruske komuniste
zmetali v en koš in da jim oči-
tajo, da hočejo uničiti civilizaci-
jo v Mehiki.

Priзна se, da je vsakdo tukaj
v kaši. Medtem ko Kellog in A-
meriški vlagaletji vedo, kaj ho-
čejo, in se ne bodo ustrašili ni-
česar, da dosežejo, kar hočejo,
oni vseno priznajo mejo, do ka-
terih lahko gredo, kajti mislje-
nje ni naklonjeno vojni in tudi
ne bo, dokler ne pride ojunace-
nje, ki ga je dala administraci-
ja dogovorščinam v Mehiki, če
bo nekaj Američanov neprisko-
vano ustreljenih ali pa bodo
vprizorjeni napadi na ameriške
konzulate.

Francosko-italijanska kriza razburja Pariz

Pariško časopisje napoveduje
prelom z Italijo. Vojni svet
se posvetuje.

Pariz, 18. dec.—Francoski vr-
hovni vojni svet je včeraj zbor-
oval v Elizejski palači. Pred-
sednik Doumergue je vodil sejo.
Svet je razpravljal o položaju ob
italijanski meji v Savoju in na
morju ob Rivijeri.

Pariški listi na široko poro-
čajo o ojačevanju francoskih
posadk in utrjevanju otkov ob
Rivijeri. Možnost vojne z Ita-
lijo je dnevna govorica. Listi ape-
lirajo na vlado, naj odvrne ne-
varnost vojne, če le more. Na-
cionalistični listi dolže levčarje,
da izsivajo Mussolinija in sprav-
lajo Francijo v nevarnost. Ra-
dikali pa kažejo na fašistovske
komplete v Nici in citirajo Mus-
solinijeve provokatorične dekla-
racije.

Vojno ministristvo priznava,
da vojaštvo odhaja v obmejno
cono, pojasnjuje pa, da to giba-
nje je posledica prihajanja čet
iz Maroka in bližajoče se reduk-
cije francoske armade. Franco-
ska vlada se ne boji, da bi Mus-
solini začel kakšno neumnost,
lahko se pa zgodi, da kak vroče-
krvni kot je d'Annunzio plane
na svojo pest čez mejo.

Vest iz Londona se glasi, da
so se pojavila napetosti tudi med
Anglijo in Italijo. Mussolini je
sklenil tajno pogodbo z arabskim
emirjem v Jemenu in v Londonu
je zdaj velika jeza radi tega.

Agitirajte za "Prosveto"!

Marxova koalicijska vlada v Nemčiji padla

Socialisti, komunisti in naciona-
listi so glasovali za predlog ne-
zaupnice v zbornici.

Berlin, 18. dec.—Nemčija je
zopet brez vlade. Marx-Strese-
mannov kabinet, ki je posloval
od zadnjega maja, je včeraj po-
dal ostavko, ko mu je parlament
izrekel nezaupnico z 249 proti
171 glasovom. Predlog nezau-
pnice so iniciirali socialisti in
zanj so glasovali poleg sociali-
stov tudi komunisti ter monar-
histični nacionalisti in fašisti.

Predsednik Hindenburg je o-
stavko sprejel, naprosil pa je
Marxa, da vodi posle, dokler se
ne organizira nova vlada. Sta-
ra vlada najbrž ostane do 19.
januarja, ko se zopet snide par-
lament, ki je včeraj odšel na bo-
žične počitnice.

Kriza je prišla, ko so socialisti
zahtevali, da vlada očisti armado
vseh monarhističnih elementov.
Glavni boj je bil naprejen proti
vojnomu ministru Gesslerju, ka-
tere je Scheidemann obtožil, da
je bilo orodje kajzeristov in fa-
šistov. Ker je Marx branil
Gesslerja, je Scheidemann za-
hteval, da vsa vlada mora iti.

Taj zahtevi so se pridružili tu-
di komunisti. Nacionalisti so pa
glasovali za nezaupnico, kar so-
nomaršalske ljudske lige. Vo-
vražljoki paktov z zavez-
niki. Marx je klerikalce. Kdo
ga njegov naslednik, ni še zdaj
mogoče povedati. Potrebna bo
nova koalicijska vlada, ker nobena stran-
ka nima absolutne večine v par-
lamentu.

OBTOKNICA PRO- TI SODNIKU EN- GLISU OVRŽENA

Senat se je pridružil akciji zbor-
nice. — Opozičja ni pri tem
močala, ampak je krepko iz-
javila svoje mnenje.

Washington, D. C. — Senat
je s 70 glasovi proti devetim za-
ključil, da sledi akciji kongres-
ne zbornice in da opusti obtož-
nico proti George W. Englihu,
sodniku devetega zveznega dis-
trikta na vzhodni Illinoisi.

Zbornica je opustila proti En-
glihu obtožnico, ker je resigni-
ral. To dejstvo so kritizirali
napredni senatorji, yštvali se-
natorja Norrisa, ki je pristal, da
se obtožnica opusti, ker je brez
pomena nadaljevati z obtožbo,
ako je obtoženo opustila zbor-
nica, kar zavrača zbornica nastopi-
ti kot javni tožitelj, a ta javni
tožitelj je pa opustil obtožnico.
Pri tem je senator Norris po-
stavil stvar v pravo luč, ko je
rekel, ako se ta zadeva opusti,
je stvar ravnoteka, kakor če bi
javn tožitelj opustil obtožbo za-
radi tativna, ker je obtoženec vr-
nil ukradeni blago.

Senator Dill iz Washingtona,
ki je nasprotoval, da se obtožni-
ca opusti, je izjavil, da dokler
ne bo sodnik Englihu obojen za-
radi hudočinstva, ki jih je izvr-
šil, toliko časa so drugi sodniki
povabljeni, da to storijo, kar je
izvršil on. Napredni senatorji so
obojali, da se dovoli grožnjo,
ki ima velike prijatelje in vpliv,
uti brez kazni, medtem ko se
mali grožniki ostro kaznujejo.

Nemčija porazena pri ob- stojnih volitvah v Nemčiji

V Badenju so socialisti dober od-
režali. — V velikih akap-
skih mestih je delavski razred
v volitvi bliski izvojeval večino.

Carth, Svica. (I. I.) — Občin-
ske volitve na Saksanskem, v
Badenu in svobodnem mestu Li-
beku so se vršile dne 14. novem-
bra. Ta dan pa niso bile volitve
le občinske, ampak vršile so se
tudi v zbornici, ki kontrolira
mesta in dežele. V Kijelu so se
pa vršile volitve le v mestni
svet. V Badenju so v volitvi borbi
trpele vse stranke, a socialisti
so relativno dobro odrezali, kar
pomeni pojačanje socializma v
Nemčiji.

Na Saksanskem si je delavski
razred priboril večino v mnogih
velikih mestih. Na Lipskem so
socialisti izvojevali 6 mandatov,
neodvisna socialistična stranka
enega, komunisti 14, vsi konser-
vativci pa samo 33 sedežev. Sta-
ra socialdemokratska stranka je
priborila samo en sedež. Delav-
ski razred ima torej večino.

V Chemnitzu je socialistična
stranka dobila sedemdeset man-
datov, komunisti pa 14. Vsi kon-
servativci pa imajo le 30 sede-
žev.

V Drazdahih je bilo izvolje-
nih 26 socialistov, 10 komuni-
stov, 3 stari socialdemokratje in
vseh konservativcev pa 36. Ako
se trije stari socialdemokratje
pristelejo k levici, je desnica v
manjšini.

Zelo zadovoljiv je pa bil izid v
Libeku. Bivši župan Neuman,
ki se je moral umakniti in o ka-
terem se je izvedelo, da ga je
ljudska stranka, po uspešnem
preobratu desnice izbrala za kan-
celarja cesarstva, je bil na čelu
desnice, ki je nastopala pod ime-
nom hanskke ljudske lige. Vo-
litev se je udeležilo 87 odstot-
kov volilcev. Od teh glasov je
odpadlo na socialiste 31,991 gla-
sov (pri prejšnjih volitvah pa
samo 25,254) in socialistična
servativcev pa je 31,468 glasov.
Stranka je izvojevala 35 sede-

Katoliško-fašistovski puč v Litaviji

Zopet ena dežela dobila diktatorja. Katoliški reakci-
onarij strmoglavil vlado zmernih socialistov, ki je
sklenila pogodbo s sovjetsko Unijo. Predsednika re-
publike in vse ministre so vrgli v ječo. Poljaki začeli
mobilizirati.

Varšava, 19. dec. — Poljski
generalni štab doznava, da je iz-
bruhnila civilna vojna med če-
tami stare in nove vlade v Lita-
viji. Krvava bitka je v teku se-
verno od Salve. Delavske uni-
ne priznavajo fašistovske dikta-
ture in pripravljajo protirevolu-
cijsko; šeleničarska organizacija
je napovedala generalni štrajk
proti novi vladi. — Poljska vla-
da je včeraj izjavila, da kriza v
Litaviji je notranja zadeva, v
katero Poljska ne bo posegala,
razen če bodo poljski interesi
prizadeti. Kljub temu je bilo
razkrito vojno stanje v okoli-
ših Vilne in vse vojaške rezerve
so bile obveščene, naj se pripra-
vijo za aktivno službo.

Washington, D. C. — Ameri-
ški konzul Helmgartner v Kovnu
javlja državnemu departamentu,
da so konservativne vojaške če-
te strmoglavile litavsko levčar-
sko vlado, razpustile parlament,
potlačile avobodo tiska in raz-
glasile vojno stanje po vsaj de-
seti. Ustanovila se je nova vla-
da pod vodstvom profesorja
Waldemarja in bivši predsednik
Anton Smetona je zopet na čelu
republike.

Riga, 18. dec.—Na litavski
meji so se danes pojavile poljske
čete. Z ruske meje se ni nobe-
nih vesti.

Kovno, Litavija, 18. dec.—E-
ropa je včeraj dobila še enega
fašistovskega diktatorja. Li-
tavske vojaške čete pod vo-
dstvom katoliških fašistov so
sgodaj zjutraj strmoglavile so-
cialistično vlado v Kovnu. Vsta-
je se je izvršila brez krvi. Gre-
nius, predsednik republike, in
ministri so bili pometani v ječo
in litavski parlament, ki ga je

Sentimentalne delavske novice

Zadruga za izdelovanje smotk je
povečala svoje prostore. — Iz-
delovalci senčnikov so dobili
povišanje meze. — Tiskarske
lokalne unije zopet sprejete v
centrale.

St. Louis, Mo. — Common-
wealth Cigar kompanija, za-
družno podjetje, ki ga je usta-
novala Unija izdelovalcev smotk,
se je preselila v večje prostore,
ker so stari prostori postali pre-
majhni. To združno podjetje je
bilo ustanovljeno leta 1920, ko
so podjetniki izprli izdelovalce
smotk.

Izdelovalci senčnikov, ktorov
ltd. so podpisali novo pogodbo s
podjetniki. Po novi pogodbi i-
majmo osemurni delavnik in dvaj-
set centov več meze na dan.

Organizirala se je lokalna or-
ganizacija delavcev, ki delajo v
pralnica. Razmere v delnicah
so izredno slabe, meza neza-
dostna, delavni čas nereden.

Tri tiskarske lokalne organiza-
cije, ki so se leta 1919 odcepila
od centrale, so se ji zopet pri-
družile.

Preje je imela samo 28 se-
dežev. Komunisti so izgubili pet
sedežev in nad štiri tisoč gla-
sov. Pojačanje socialistične moči
izenači izgubo komunistov, tako
da ostane levica še v večini. De-
lavske stranke imajo 40 sedežev,
vsi konservativci skupaj pa de-
vet in trideset. V Kijelu, kjer iz-
volijo volitve direktno dva mest-
na svetovalca, je bilo za sociali-
stična kandidata oddanih 35,
843 glasov, za kandidata kon-
servativcev pa je 31,468 glasov.

Trileten otrok poskušal sase-
mor, da pojde v nebesa!

Dunaj, 18. dec.—Triletna du-
najska deklica Helli Hamp se je
poskušala obesiti, pa so jo pra-
vočasno rešili. Rekla je, da je
hotela umreti zato, da pojde v
nebesa k svoji stari materi.

Posledica verske vzgaje otrok!

"ČLOVEKOLJUB- NI" STRUPENI PLINI OSTANEJO

Pogodba je bila poslana nazaj
odseku.

Washington, D. C. — Senat
je odglašoval, da se pogodba, ki
prepušča uporabo strupenih
plinov v vojni, zopet vrne senat-
nemu odseku. Glasovanje ni bilo
po imenih.

Kaj pomeni vojskovanje s
strupenimi plini, razume vsak
človek, kateremu so znani učin-
ki takega vojskovanja. Vpora-
ba strupenih plinov pomeni, da
bodo v prihodnji vojni uničeni
celi narodi, neoborožene ženske
in otroci.

Opozicija, ki se je razvila pro-
ti pogodbi, je prisilila senatorja
Boraha, da je umaknil pogodbo
za sedaj in da pride s njo pred
senat, kadar bodo za njo bolj u-
godne žanje. Pričakuje se pa,
da pogodba ne bo več predložena
v tem zasednji.

Ruska slika Amerike

Sovjetski uradniki, ki je obiskal
Združene države, je popisal
svoje vtise. Pravi, da so Rusi
povprečno bolj inteligentni kot
Američani.

Moskva, 18. dec.—Nikolaj O-
sinaki, načelnik statističnega
biroja sovjetske vlade, ki je v
srednjem februarju obiskal Zdu-
žene države, je zdaj objavil svo-
je vtise o Ameriki.

Osinaki piše, da ima Ame-
rika slaba čvpeplanka, slabo mlo,
slabo pitno vodo in njemu se ne
dopadejo ameriške železnice, e-
lektrične kare, telefon niti leta-
la. Američani niso točni. On
tudi ne verjame, da je v Ame-
riki največja koncentracija ka-
pitala. Zamoreci so v slabem po-
ločaju. Američan je v splošnem
prijazen človek, toda Rus je po-
vprečno inteligentnejši.

"Kdor zapusti Rusijo," piše
Osinaki, "se raje snide s Ame-
rikanecem kakor s Nemcem,
Francosom ali Angličanom. Ne-
mec je preveč discipliniran in
napet, Francos je preveč ulju-
den in formalen, Angličan pa pre-
trd in premrz. Američan je
drugačen. Nima formalnosti in
je aktiven. Američan ima tri
predsodke: vera, spolna morala
in plemensko vprašanje. Iz-
vzemši teh, Američan nima
predsodkov in sprejme stvari,
kakršne so. Kadar dobi kaj no-
vega, natanko preišče, če je pra-
vo ali krivo.

"Amerikanec ima ekspanzivno
in zelo čustveno naravo. Rapi-
den razvoj dežele in klimatične
razmere v Severni Ameriki so
jako vplivale na njegov karak-
ter. Glavna razlika med ruskim
in ameriškim karakterjem je po-
dedovanje anglosakškega hinav-
stva, v verskih in spolnomoralni-
nih stvareh. Seveda ima ameri-
ški državljani več prilike za izo-
bratbo kot današnji ruski držav-
ljani.

"Mentaliteta Američana ni
komplicirana, je pa obdarjen s
spodobnostjo zelo bistrega opa-
zovanja in znanstvene abstrak-
cije. Zanimivo je to, da Ame-
ričan porabi to svojo zmožnost
čim uvidi praktično potrebo. A-
meričan se ne loti ničesar, če ne
vidi konkretne potrebe. Tako
sem videl tupatam veliko zao-
stalost med farmarji.

"Reči smem, da splošna stop-
nja inteligence—to se ne poma-
ni stopnje prosvetnosti—in prak-
tičnega razumevanja—v Rusiji
je višja kot v Združenih drža-
vah. Splošen mentalni horizont
inteligentnih Rusov je višji kot
pri Američanih. Ameriško ali-
karstvo je zanič. Standard te
umetnosti je zelo nizek in ne mo-
re se nikakor primerjati s fran-
cosko ali rusko. Whistler je bil
(Dolje na 2. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2557-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$2.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

188

Datum v oglepaju n. pr. (Nov. 30, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevnikom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SKUPAJ SO JEDLI IN PELI!

Zgodilo se je v Čikagu, tem modernem Babelu. K skupnemu obedu so prisledli rimsko katoliški duhovnik, dva židovska rabinca in en protestantovski pastor, ali duhovnik. Pri pojedini je bilo navzočih še sedemdeset gostov. Čikaški dnevniki se o tem dogodku poročali, da so skupaj sedeli in peli pri obedovalni mizi. Pojedina se je vršila v dvorani židovskega tempelja.

Govorili so zastopniki vseh treh cerkev in veroizpovedanj. Njih besede so spodbujale drug drugega, naj ostane pri svojem veroizpovedanju.

Zgodilo se je, kar bi nihče ne verjel, da se zgodi, kajti če navadni vernik vpraša katoliškega duhovnika, židovskega rabinca ali pa protestantovskega pastora, katero veroizpovedanje je najbolje in v kateri veri bo človek najlažje in zanesljivo izveličan, bo katoliški duhovnik odgovoril, da v katoliški, židovski rabinec v židovski, protestant pa v protestantovski veri.

Nekaj se je zgodilo, da so prišli skupaj zastopniki treh veroizpovedanj in sedli skupaj k eni mizi, govorili drug drugemu v pričo občinstva. Včas je bilo geslo, drž se vere svojih očetov, kajti le po svoji veri boš izveličan. Katoličanu je bil vsak drugovernik krivoverec, židu je bil pogan, protestantu pa zopet krivoverec. Zdaj so pa zastopniki treh veroizpovedanj skupaj bili pri pojedini. Kaj se je torej zgodilo?

V prejšnjih letih, kakih petdeset ali sto let nazaj, so ljudje menjavali vere. Prestopali so iz ene vere v drugo. Danes se to več ne godi, ali pa zelo redko. Danes ljudje ne prestopajo k drugemu veroizpovedanju, ampak če se odpovedo svojemu veroizpovedanju, se odpovedo vsem, t. j. da se ne pridružijo drugemu veroizpovedanju. Danes ne množi več ena cerkev števila svojih vernikov na račun druge "krivoverske ali poganke" cerkve, ampak število se krči pri "pravovernih, krivoverskih in poganških" cerkvah.

Človek, ki v današnjih dneh da slovo svoji ceki, ne stori tega, da se pridruži h kateri drugi cerkvi, ampak izvrši to, ker je prišel do trdnega prepričanja, da so nauki vseh cerkev, biblije, korani, vede in itd. v protislovju z znanostjo, ki dokazuje to, kar trdi, da je resnica. To je vzrok, da se število vernikov vseh veroizpovedanj krči. N. pr. legende vseh veroizpovedanj o stvarjenju sveta niso tako jasen pečat pripovedke, da jih vsak odrasel človek z normalnimi možgani takoj spozna za nič drugega kot pripovedke. Navzlic temu se pa danes še te legende uče kot čiste verske resnice. Kadar se pa v človeku rodi dvom o rečeh, o katerih so ga skozi leta učili, da je gola in čista resnica, tedaj se ta dvom ne krči, ampak se širi, ker človeku vedno bolj jasno stopa pred oči legendni značaj "gole in čiste" verske resnice. In kadar človek ta legendni značaj "gole in čiste" verske resnice spozna, zapusti cerkev, pa se ne pridruži drugi, ker ima druga cerkev tudi take legende, ki jih oznanjuje za golo in čisto versko resnico ali pa za božje razodetje. Kolikor bolj staro je veroizpovedanje, toliko bolj so njegove legende v protislovju z znanostjo.

Nič čudnega torej ni v današnjih dneh, ako duhovni raznih ver prihajajo do prepričanja, da je treba bojno sekuro med sabo pokopati in nastopiti skupaj in složno proti znanosti, kajti če pojde tako naprej bodo verniki pričeli tako zapuščati cerkve raznih veroizpovedanj, kakor se taja sneg, ko ga obsije gorko pomladansko sonce. Ako prihaja danes toleranca med duhovne raznih veroizpovedanj, je povzročitelj te tolerance samoobramba, ki ima gospodarsko ozadje.

Za delavce prihaja dober nauk iz te skupne pojedine duhovnov. Nauk za delavstvo je v tem, da se mora združiti, ako hoče biti kos svojim nasprotnikom, ki vedno bolj izpolnjujejo svoje združenje. Pocepljenje delavstva mora prenehati v interesu delavstva samega. Kdor razdira in uničuje delavske organizacije, mesto da jih spopolnjuje, napravi delavstvu več škode kot najbolj zagrozen in odložen nasprotnik delavstva. Odprtega nasprotnika delavstva se pozna in lahko je proti njegovim namenom s smotreno taktiko tako nastopiti, da se njegovi nameni izjalo-

vijo. Pocepljevalec delavstva pa okužuje z nemi, obrekovanjem in napačnimi nauki možgane delavcev, da izgube zaupanje v samega sebe. Izguba zaupanja v samega sebe je za delavce največja nesreča.

GLAS IZ NABELENI

Glas iz Warren, Ohio

Da bi se kdo ne dal nagovoriti od kakšnega klateza in bi si iz daljine ne šel poiskati zaslužek v to nasebino, ali kupovat kakšno zemljišča, moram nekoliko opaziti razmere. Tukaj je tudi starih, izkušenih delavcev precej na prisilnih počitnicah. Vreme imamo skoraj vsak dan drugače, življenjske potrebe so tudi dosegle vrh svoje cene.

Pri društvu se dobro napredujemo ali ne kakor bi morali ker valjuje med rokaje politično prepričanje in osebna mrtnja. Brez tega bi šlo veliko bolje pri agitaciji za Prosveto in S. N. P. J. Povem pa le to, da tisti, ki napredujo škodijo, bodo v bližnji bodočnosti prepričani, da so bili na krivem potu.

Z dobrim in koristnim predlogom pri društveni seji naj bi se vsak strinjal, čeprav ga njegov sovražnik predlaga, ker na ta način preženemo sovražnost.

Bratje in sestre, apeliram na vas, da vsak, kdor ima priliko, naj agitira za naš mili list Prosveto. Sigurno sem, da dnevnik Prosveta mora človeka izobraziti, če ga premišljeno čita. Pri agitaciji za nove člane bodimo tudi aktivni in ne pozabimo na naglašanje, besede svobodno miselnost pri agitaciji: ta naj bo koren agitacije. Čuvajmo S. N. P. pred neprijatelji, ki nam vajujejo delo bez plače.

Pozdravljam člane S. N. P. J. in učitelje Prosvete. Voščim vsem rojakom srečen božič in veselo novo leto 1927. — Anton Rudin, dr. zapisknikar.

Preizkušnje delavca v Kaliforniji

Logging Camp, Humbolt Co., California. — Na postelji sedim, ter pišem na kolenih, kajti naše kabine niso opremljene z mizami ali stoli.

Nahajam se tukaj v Redwood gozdovih od okt. 25-26, kjer pomagam tudi jaz uničevati ta kras Kalifornije. V dopisu od prošega oktobra sem pisal iz Pittsburga, Cal., da bom poročal o poteku štrajka ščarjev? Zaštrajkali smo dobro ali končali smo slabo? Nekateri smo očrneli pri generalnem superintendentu a miščezli so bili lepo sprejeti nazaj po pogojih, kot smo zaštrajkali.

Kdo so bili največji miščezli? Trije "Kranjci". Eden je, ki prejema A. S. in glasilo K. S. K. J. Eden sploh ne zna čitati, a tretji nikdar nič ne čita in je "učen" ko advokat.

To so trije avstrijaki, kateri so najbolj silili nazaj na delo. Poslušali so laži, iz tovarne, da jih toliko in toliko dela. Bile so same lažnjive pošte, samo da so miščezli bolj kleti.

V resnici so imeli nekaj ljudi, kateri so delali, ali to so bili neizučeni in kompanija ni imela dobička od njih. Bil smo na štrajku en teden in pol, ko so Avstrijci začeli: "A nikdar ne bomo dobili, kaj boš ti! Kaj bomo mi naredili kompaniji?" itd.

Ko smo se zbrali nekega dne istega usodnega tedna, ko so nekateri začeli kleti štrajk, da bomo poslali delegacijo k glavnemu ravnatelju tovarne v San Francisco, je predlagal čitatelj A. S. avstrijant in zagrozen pueblski cerkvenjak, da se štrajk preklicši. Bil je drugi, ki je isto podpiral in so se izjavili, da bodo šli nazaj na delo.

Mi smo vseeno zbrali zastopnike, da bodo šli k glavnemu ravnatelju tovarne. Eden izbranih je imel nalogo, da bo peljal a svojo lizo druge odposlanec v San Francisco. Dobili je delo drugje in tako ni šel nobeden in avstrijantki so se veselili šli boji.

Gledali so za bosom se istega dne, da jim bo odpel, kdaj morejo priti nazaj. Drugi dan smo preklicali štrajk, mi; kateri smo bili prvi, da smo šli ven, smo večinoma črnolisti in za nas ni bilo dela. Tako me je ušoda oddaljila čez tristo milj od moje drage družine.

To ne bi bilo nič, da ni bilo majhnega v hiši. Ali sem mo-

ral zapustiti štiri mesece starega fantiča in iti a trebuhom za kruhom, in se nisem bil gotov da-li ga dobim.

Sedaj sem tukaj v kalifornijskih pragozdih do božiča. Potem bom zopet šel na oblake k mojim dragim v Pittsburg. Moje ostanem tam, mogoče bom šel nazaj v Humbolt Co. Tukaj je tudi miserno življenje za one, kateri ne dela, kajti večina kmetov je ustajljenih zbog dežja. Ne morajo šotoriti, je preveč morko.

Mislím, da so tri kompanije v Humboltu, katere delajo vso zimo. To so Pacific Lumber Co., Hamond L. Co. in Korbel. Nekateri delajo tudi vso zimo.

Plače so jako slabe a sedanjim standardom življenja. Na primer 1914-15-16 smo prvi sekali imeli \$3.00 na dan. Hrana je bila 50 centov na dan. Dvaskarji so bili 7 do 10 dolarjev, a danes so 36 dolarjev. Vrhnje srajce za dež si dobili po 5 dolarjev, dočim morajo plačati danes 10, 14 do 16 dolarjev.

Danes ima "head choper", to je prvi sekak po 60 centov na uro, drugi ima 55. "Biggingman" po 45 do 50 centov na uro. Sedaj preračunajmo življenjske stroške danes in one 1. 1914-17. Dobimo rezultat, da smo dosti slabše plačani kot 1. 1914. Plaža za hrano \$1.40 na dan. Kaj so še uvedli pri P. L. Co. in Korbel? Zdravniško pregledovanje. To je en prokleti sistem, da dosti delavcev ne more dobiti dela zbog malih poškodb ali kaj drugega.

Na vem kdaj se bode trpin odlobočil teh spon? Kdaj si bo pomagal in izboljšal miserno življenje? Mogoče bo morala narava poseči v ta posel, da iztrubi, kar je neznanskega v človeški družbi.

Dekja smo imeli dosti prošli mase, ali tudi dec. nam ne obeta dosti dobrega. Pozdrav vsem zavestnim čitateljem našega lista Prosvete. Max F. Rohlik, član društva 304 S. N. P. J.

Napredek društva. — Smrtina kosa.

Renton, Wash. — Od vseh krajev Amerike vidim dopisane samo iz naše naselbine hobenege. V dopisih vidim, kako napredujejo na društvenem polju. Tukaj hočem poročati, kako našo društvo št. 377 napreduje. V zadnjih par letih je društvo št. 377 S. N. P. J. napredovalo, da ima nekaj nad 50 članov in članic v odraslem oddelku in nekaj nad 10 v mladinskem oddelku. Bratje in sestre, je tako složno naprej pa bo naše društvo št. 377 S. N. P. J. kmalu imelo članov in članice nad 60. Z delavskimi razmerami se ne moremo veliko hvaliti. Star pregovor pravi, kdor dosti govori, da malo prejme. Izboljšanje v delu je zelo omejeno, tako da si moramo hoditi lakat delo v oddaljene kraje po 12 milj in celo po 50 in 100 milj, da si moremo prilažiti za svojo družino. Nekaj jih je tudi tukaj, da mora moči iti za delom, da ga ni domov po 6 do 10 mesecev. V naši naselbini ni dobiti dela. Pri naših rojakov dela v premoškopaku, a to je malo. Omeniti še hočem, da je bil pri našem društvu št. 377 rojak, ki je potem odstopil in rekel, da je naše društvo preveč natančno v slučaju bolezni. On je bil ravnatelj čes bolan, ko je odstopil in je potem šel k advokatu, kako bi napravil, da bi društvenega tajnika obdolžil, da je preveč natančen. Pa mu je advokat odgovoril, kakor pravi govorijo, da on nima nič ugovarjati in naj bo tiho. Naročili mu je tudi, da takšnih razmer ne prevzeta, kar pravila govorijo, kar čez parvita ne more nič opraviti, ker ima država v rokah.

Umri je rojak Andy Zenko. Bil ni pri nobenem slovenskem društvu, ampak je imel Fraternal Order of Eagles v Rentonu, Wash. in ga je to društvo tudi lepo sprejelo k zadnjemu počitku. Tudi veliko naših rojakov se je udeležilo pogreba in ga sprejelo k zadnjemu počitku.

Rojaki, pristopajte k savar-

valnemu društvu, namreč k slovenskemu, k S. N. P. J., katere je najmočnejša, kar jih je tukaj v Ameriki. Ona tudi zvesto izplačuje odškodnine za bolezni in postarjino. Bratje in sestre, a delom naprej in v kratkem bomo imeli veliko članov. Voščim vsem bratom in sestram veselo božično praznike in veselo novo leto, da bi bilo malo bolj kakor je bilo to leto. Vaš brat in čitatelj Prosvete. — J. R.

Vtial a priveditve "Napreja".

Sheboygan, Wis. — Poleg stotine rojakov na priveditvi ob 15-letnici "Napreja" sem bil tudi jaz navzoč, za kar mi ne bo nikdar žal in ne bom tako hitro pozabil 12. decembra, 1926. Že pred drugo uro je občinstvo napolnilo South-side Turu dvorano in napeto čakal, kdaj se prične izvajati program. In res kmalu se prikaže na odru Frank Ermenz, ki je v kratkem napovedoval koncert. E. E. Hein orkestar je nam zaigral Marxselmo, ki smo jo poslušali stoji. Nato je stopil na oder 15-letni soc. pevski zbor "Napreja" in zapel pesem delavca. Bil sem še pevas sam, pa pripoznati moram, da "Napreja" zna očarati občinstvo. Poje izvrstno, lahko in smelo je ponosen na svoje delo; poleg "Napreja" so bili zastopniki še drugi pevski zbori, soc. pevski zbor "Sava" iz Chicaga, pev. zbor "Danica" iz Milwaukeeja, pev. zbor "Budučnost" iz Milwaukeeja, nemški Damenchor "Freiheit" iz Milwaukeeja in ženski pevski zbor "Napredne Slovenke" iz Milwaukeeja.

Ni majnamen opisovati vsake zbera posebej, kajti meni bi vsako preveč prostora in mičala, da bo to storil drug poročalec. Jaz povem le toliko, da nisem prej verjel, da bi Milwaukeečane spravili toliko krasnega v snodnevni program. Pesmi, ki so odmevale v nedeljo po dvorani, so bile pravi venček slovenskih pesmi. Poslušal sem kakor zamaknjen. Srebrni zvoki slovenske pesmi so mi klicali spomine nazaj v tiste srečne dni, ko je še mlado srce sanjalo o krasoti življenja, ko je bilo življenje še samo lepa bujna fantazija. Poslušal sem in srce mi je bilo nekam nemirno. Mili ali sem, pogledajte, kaj vse lahko Slovenci napravijo, če imajo volje do kulturnega dela.

ŽARKOMET

Sedma: Ne kradi (na drobno)!

Ako ukradeš pet centov, pet dolarjev, petsto dolarjev ali pettisoč dolarjev, si tat in marš v kalaburo.

Kdor je tako neumen, da riskira svojo prostost za tako malenkost, naj si pripiše posledice. Milosti zanj ni in ne sme biti, pa naj se še tako izgovarja, da je bil lačen.

Ako pa moreš krasti — tedaj prijatelj, ukradi petrolejsko rezervo v Kaliforniji, Wyomingu ali kjer se še nahaja. Ukradi celo mesto, ki mora biti veliko! Ukradi najmanj 30,000 akrov sveta! Ukradi najmanj sto milijonov dolarjev!

To se izplača. Kajti v tem slučaju nisi več tat. Absolutno ne! V tem slučaju si patrijot, ki ima nekaj v glavi — ki ima sree za domovino.

V neki stari, silno zaprašeni knjigi je zapisano: Sedma, ne kradi. To spoved je treba amenirati takole: "Sedma, ne kradi na drobno."

Veselo božično praznike, sinčki!

Odgovor na uganko v "Žarkometu": Pišem se S. N. P. J. Črke iz slovenske abecede so sledeče: A. D. E. J. K. L. N. O. P. R. S. T in V. — Ali sem adaj deležen voščila k božičnim praznikom v "Žarkometu" ker sem ugonil?

Trinajstletni sin omenjene matere, Terre Haute, Ind.

Tuina vest iz Carigrada.

Glasovito, 1600 let staro cerkev sv. Sofije bodo izpremenili v pisarno dvorano. O. jazz, jazz, jazz, največji imperijalist sedanjega časa! Hmtadra, hmtadral

Galop, galop, galop!

Revolucija še ni končana v Albaniji — in že dviga svojo rogate givao na Portugalskem. In še neke drugje. In ob teh svetlih dneh!

Se ena božičnica.

Dragi K. T. B.! Eri nas smo imeli redko slišnost. Privedili smo Miklavžev dan za naše stare otroke. Ko je hotel Miklavž razdeliti darila, je našel prazen žakelj. Hudo mi ljudje so — popili darila za kulamisi. Ali res ne bo nikdar konca škandalov med nami?—Protestant.

kretnjah. S prvega, ko je ustavil odbornice krščanskega dobrodelnega društva, je bil jako dober. Naglašal je dobro, kar se mi je pa zdelo potem, ko je iste drugič odbral, ko so mišale oditi da je bil v svoji pridigi preveč enakomeren. Boljši efekt bi tudi naredilo, če bi odbornice takrat stopile malo bolj naprej, tako so pa stale pri vratih in sari Klarič, ki ji mje govoril in če je hotel njim govoriti, je moral po občinstvu hrbet kazati, drugače so: g. Reich, ki je je igrala F. A. Taucher, in ostale odbornice, ki so igrale Kr. Renar in Ang. Tich imenitno izvršile svoje vloge. Jako dobra je bila tudi sosedka Bošič, ki jo je igrala Minka Aleš; boljše bi ne mogel izvršiti svoje vloge Pristič, Ivanov prijatelj, je igral dobor. Igral ga je Donald J. Lotrich. Tudi ostali igralci so popolno izvršili svoje vloge. Ker mi prostora primanjkuje, mi ni mogoče vseh opizati. Rečem samo to, da cela prireditve je bila fina. Zele bi videti in slišati kaj aličnega. — Fr. Sepich.

POSET.

Brat John Intihar, član društva št. 69 iz Eveletha, Minn., se je na potu iz stare domovine, kjer je bil nekaj časa na obisku, ogledal v glavnem uradu S. N. P. J. in upravnistvu "Prosvete".

Okočnosti.

Zena moču (ki je bil povabljen k predstojniku na svečano pojedino in se je baš vrnil): "No, kako je bilo?" Moč: "Če bi bila juha tako topla kakor vino, vino tako staro kakor gos, gos tako debela kakor domača gospodinja, potem bi bil prav zadovoljen."

Hoty Tickler...

Cim so kardinali in škofje od dali plinasto salvo na Mehiko, je olje poskočilo v Wali streetu za sedem pik. Tako je treba igrati za zegnano olje dandanašnje dni.

"Errand boy" iz Sheboygana se sicer cmeri, da ima "komil-ne" v malem prstu, ampak napram borzijskimi "bikom" v rdečem ornatu ni niti kebrček...

Kazimirjev vaudeville.

Nikjer pod solncem ni menda tako smešne dece kot je naša kutarska.

"Glas Naroda" je zdaj prvič povedal kaj se je zgodilo a fondom za Slovensko zavetišče. Blagajnik je fond "zagospodari". To je zelo milo povedano. Po domače se to pravi, da je blagajnik denar safučal za svoje privatne potrebe. Predsednik ni dal blagajnika aretirati. Med prijatelji ni te navade. Blagajnik je najbrž objubil, da denar povrne, kadar bo mogel in pri tem je ostalo. In še danes stoji. Oni, ki so dali denar za zavetišče, imajo pravico udariti z debelim kolom po takih odbornikih, pa naj kol prinese denar ali ne. Molčati pomeni dajati potuho defravdantom.

"G. N." je pozval ostale odbornike, naj izjavijo svoje. Do tega dne še ni nobene izjave. Oglasil se pa je kutarski boben, katerega maše skupaj razni avinjski in kravji pastirji. Ti ljudje so doledni samo v eni stvari: smešni so, smešni tudi takrat, kadar so nezasišano hlinavski. Brž so zabobnali, da je njihova zasluga, da je prišla resnica o fondu zavetišča na dan. Taki hudčevi nedolžni angeli i... Ali res niso nič vedeli prej?

Boben se ponaša, da je "najstarejši slovenski list v Ameriki". Dobro, ker ga hočejo po vsej sili imeti, imajo tudi stigmato liata, ki je vneto zagovarjal alepskar "Rajsko dolino". Tisti zločin še ni pozabljen med amerikiški Slovenci, čeprav je že star čez 30 let. Hinavci, katerih ni aram kidati krvavga gnoja po svojem listu in ki so dedili zločina "Rajske doline", so najmanj sposobni za tožitelje in sodnike drugih!

K. T. B.

Izizvalec.

Visokoškola: "Gospod, vi me nesramno izizivate. Napovem vam dvoboje!" Visokošolec: "Ah, draga gospodična, z vami bi se dvobojeval vse življenje..."

Čut za jezik.

Stric: "Jurček, ali že razumeš, kdaj se reče "ljubiti" in kdaj "rad imeti"? Jurček: "Seveda! Očeta in mater imam rad, sladkorka pa ljubim."

VEŠNAN PRIREDI SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGU.

Skupna društva S. N. P. J. — Božična veselica v nedeljo 19. decembra, v dvorani S. N. P. J.
Klub št. 1, J. S. E. — Silvestrova zabava v petek 31. decembra, v dvorani S. N. P. J.
Društvo "Slovenija" — Malikaradna veselica v dvorani S. N. P. J. dne 3. januarja.
Društvo "Danica" — Banket dne 15. januarja na 1921 W. 22nd St.
"Zarja" ima veselico 22. januarja v Narodni dvorani na Racine Ave. in 18. cesti.
Dr. št. 102, S. N. P. J. — Malikaradna veselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.
Klub št. 1, J. S. E. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.
Društvo "Pijonar" št. 559 S. N. P. J. — "Bunce Party" dne 2. februarja v dvorani S. N. P. J.
Dr. št. 29, S. N. P. J. — Veselica v soboto 12. februarja, v dvorani S. N. P. J.
Zveza slav. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.
Klub št. 1, J. S. E. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.
Klub št. 1, J. S. E. — Dramska predstava in promocijska slovnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.
OPOMBA: Ako priredba Valga družba ni umakala v gornjem seznamu, sporočilo datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTA, 1924 S. Racine Ave.

Vesti iz Jugoslavije

Nevarna epidemija legurja v mariborskem samostanu? — Ležiše bolezni v semenšču? — Maribor ima teden kar dva nenadna kontumaca, ki sta povzročila veliko razburjenje prebivalstva, in sicer v samostanu šolskih sester in v splošni bolnici. V samostanu je izbruhnil nevarni legar, za katerim je obbolelo do sedaj osem sester, ki so jih prepeljali v izolirnico. Ena sestra pa je med tem že umrla.

Smrt najstarejšega slovenskega lovca. Na Pokajšču pri Borovnici se je preselil v večna lovišča najstarejši lovec Jakob Debevc, znan daleč naokrog kot dober lovec, velik prijatelj divjadi in prvovrsten gozdni strokovnjak. Od svojega 25. in pa do 85. leta je bil v službi pri Bištriški graščini, ki bo gotovo le težko dobila vrednega mu naslednika. V znanosti meri je on pripomoček, da je danes borovniška okolica tako bogata na srnjadi. Kljub temu, da je bil analfabet, je bil izborni računar. Na pamet je kubiral in preračunil cele gozdove tako zanesljivo, da so ga jemala za čenčila razna velika podjetja. Dne 29. nov. je nastavljal še kunam pasti, zvečer se je vrnil še zdrav in vesel, ponoči pa ga je zadela kap.

Smrtna kosa. V Lokah je umrl Franc Jurca, sin rudarja, star 16 let, v Bobnu pa Hiljeroni Mehelin, star 57 let.

Težka nesreča na Doberni. Na Doberni se je težko ponesrečil družinski oče Vid Grašič iz Trbovelj. Prišel je prebrazil podminiranega rova, ki je eksplodiral z velikim pokom, brizgajoč kamene, zemljo in premog. Eksplozija ga je vzdignila v zrak in ga vrgla v velikem loku na tla. Pri tem ga je plast zemlje zasula. Nezvestnega so tovariši odpremili v bolnico in je le malo upanja, da bi ostal pri življenju.

Ogromna škoda je povzročila naraščajoča Drava. Njive pri vasi Hodoše na desnem bregu Drave so izginile. Posestniku Skazi je odnesla voda njivo v obsegu 3 in pol orala. Na levem bregu ni le Ptuja je odnesla voda velik kompleks gozda. Iz krajev, ki leže ob Dravi, prihajajo dnevno poročila o ogromni škodi, ki jo je povzročila poplava. — Kdo povrne škodo?

Utonila v kotlu za kuhanje žganja. V Omišlju je Ivana Obak utonila v kotlu na kuhanje žganja. Hotela si je z žganjem lažiti revmatizem, pa jo je tako omamilo, da je padla v kotel in utonila.

Tragična smrt treh otrok. V Skopju se je dogodila usodna nesreča, ki je zahtevala življenje treh otrok. Pri neki tovarni je bilo k zidu priloženo težko železno gonilno kolo. V nedeljo so se trije dečki, v starosti 8 do 12 let igrali okoli kolesa in plezali nanj.

Da bi kolo zdrknilo nižje, so dečki izkopali poleg kolesa jamo. Nenadoma pa se je kolo prevrnilo in v pokopalo pod seboj vse tri dečke in popolnoma zmečkalo.

Skupni nastop delavstva pri oblastni skupščini. Oblastni odbor Socialistične stranke Jugoslavije v Ljubljani in Delavsko-kmečka skupina "Zedinjenje" sta se zedinila za skupni nastop pri oblastnih volitvah za ljubljansko oblast. Naveličali smo se nekonstituiranega razmerja v delavskem pokretu. Zato smo se odločili za korak daleč. Izvedlo se je strokovno zedinjenje, naravna posledica temu pa je, da tudi v političnem razrednem boju nastopa resni del proletariata skupno.

2000 kmetov je prestopilo iz Radičeve stranke k socialistom. Zagorje je bil najbolj razgrižen redičevski kraj. Ljudstvo je pa sedaj razočarano nad Radičevko politiko, ker je prodal republiko in samostojno Hrvaško, šel v vlado in uvedel še slabše razmere v državi, nego so bile poprej, ustvaril je večjo socialno bedo, brezposelnost in ljudsko brezpravnost. V nedeljo se je vrnila v Zagreb konferenca naše stranke in tam je poročal tajnik A. Berberović o uspehu in na-

ni, ponižni, tihi in pokorni, da morajo moliti in delati itd. Kolikor smo zvedeli, so baje nabrali za zgradbo te nove cerkve v Šiški in Ljubljani od 29. septembra do 2. oktobra t. l. Din 36.000, od katerega zneska so dali le za en zvon takoj 24.000 Din. Torej za take stvari je denar tukaj in to ob času, ko so na drugem koncu Ljubljane radi vremenske katastrofe ljudje brez sredstev in brez streh, v največji bedi. Čudna je včasih ta ljubezen do bližnjega! Baje je za novo šiško cerkev daroval 5000 Din. tudi g. Bolaffio, trgovec z vinom in žganim v Šiški. Ta bo že vedel, zakaj jih je dal, čeprav ni noben "verniki svete katoliške cerkve, ker ni katoličan. Torej iz takih "milih darov" in od takih "vernikov" zidajo nove cerkve. Vse to pa smo omenili tudi zato, da vidite, a kakimi tehnikami, za izseljence povsem prealantnimi vprašanji se bavi ta list, ki je namenjen Slovincem v tujini. S temi listom niso pač naši izseljenci prav nič pridobili.

IZ PRIMORJA

Fašisti zasedli zadnje slovensko dvorane v Trstu. Že pred zadnjim atentatom na Mussolinija se je fašistovska bojovniška četa "Quis contra nos" (Kdo je proti nam) obrnila na odbor konjunkturnega društva pri Sv. Jakobu, ki razpolaga z zadnje slovensko dvorano v Trstu, s pisnom, sestavljenim v dokaj ostriem tonu, s katerim so zahtevali, naj se jim odstopi omenjena dvorana, češ da itak ni rabljena. Odbor pa je moral prošnjo odbiti, ker je dvorana več nego oddana, saj je tam vse javno življenje tržaških Slovincem sploh. Tam so se v zadnjem letu vršile še slovenske predstave, tam je imela Glasbena Matica svoje vaje in šole, tam so se vršili vsi občni zbori tržaških slovenskih organizacij. V dvorani so se vršile večer za večerom vaje dramatičnega društva, sestanki sportskih društev in razna zborovanja. Na ta odgovor ni prejel odbor nobenega nadaljnjega pisma, pač pa je posegla vmes varnostna oblast in je proglasila dvorano, kjer so se vršile leta in leta dramatične prireditve, koncerti in druge prireditve, za neprimerno in jo je dala kratkoma zapreti. Skoro istočasno je prejelo tudi dramatično društvo odločbo, da je dramatična sezona prepovedana. Dramatični odsek čitalnice in druga društva, ki so imeli v dvorani kulise, klavir in drugo orodje, so to pravico razšli. To pa je fašiste silno razkačilo, grozilo so vsem, da jih bodo dali konfinirati, ker so tako pokazali svojo nenaklonjenost fašizmu. Dvorana, ki je po ukazu varnostne oblasti Slovinci niso smeli rabiti, češ da je neprimerna, jo smejo celo po nizkotni zasedbi uporabljati fašisti. Na vrhodnih vratih se blesti fašistovski grb z napisom "Nacionalna fašistovska stranka." Krajevni kroček "Quis contra nos" (Kdo proti nam.)

Izseljevanje. V Egiptu je še mnogo deklet in žena iz Prvačine, Bilj in drugih krajev. Sedaj se govori o večji izselitvi v Mehiko. Izseljenjaki mrzlica se širi od vasi do vasi, ker se razmere v deželi vedno bolj slabšajo. Iz Gor nad Idrijo je odšlo v Francijo in Belgijo več fantov in moških. Na izselitev v Mehiko mislijo po raznih krajih. Neki tržaški sleparji pošiljajo našim ljudem po Gorickem, Krašu in Notranjem pisma, da se bo lahko izvršila velika izselitev v Mehiko, da je v tem oziru še akorva vse urejeno, plačati je treba takoj kavnarstvo, tisoč lir. — Pisma in denar naj se pošilja — tako je naročeno v obvestilu prizadetim — na nekega Iv. Stenoviča v Trstu, ki je bil nedavno obojen radi goljufije.

Tri komuniste so aretirali v Rabatškju v Gorici. Neki orošnik jih je videl, ko so vstopili v Kojčaničev gostilno in imeli a seboj neki zavoj. Komunisti, mladi fantje Evgen Culot, Jos. Bresan in Mario Černe so izročeni sodišču. Culot velja za organizatorja mladinskih komunističnih skupin. V onem zavoju so bili baje letaki s protifašistovsko gonjo.

Božične norosti

Nekdo je rekel, da so božič iznašli Judje v svrhu boljše kupčije. Jaz mu verujem.

Dragi ata! Veseli božič je blizu. Pridno kopljaj premog.

Draga mama! Zgodaj nakupi darila — ali pa pono.

Dragi Santa! Če hočeš, da bo kaj iz Bobija, mu ne prinesi kanončka za igrače, temveč pravo ročno granato.

Ze dirja k nam Santa Claus, samo Chicaga se bo najbrž izognil, ker hoče biti varan. Mogoče se bo poslužil zrakoplova.

Nasprotno si tihotapeke tolpe so zaposlene v dohodnem buseinu, da založijo Čikažane z božičnimi duhovi. V svojem velikem navdušenju se streljajo s strojnimi.

Propagandistična seja Zveze pogrebnikov, katerih politika je: "Živimo in pustimo žetiti!" je sprejela soglasen zaključek, da se bošjo politiko in dalje življenje. Ponovno je tudi izrazila svoje zaupanje v častito doktrino, da je konkurenca duša trgovine.

Pustimo Brisbana naj moli za vedno in boljše zračno floto. Se armada in mornarica naj molita priprošnjo za vedno armado in mornarico. Toda resnično vam povem, da predno se naše gänge naučijo umetnosti za sepalni, bojbnimi zrakoplovi, podmornicami, minami, plinom, kar se bodo gotovo naučile, bomo že pripravili nabiti ves svet. Toda ali se bode hoteli vplati v vojake? Kajpada? Vae, kar bo treba storiti je, da odpravimo Volsteadov zakon, tako da ne bodo imeli drugega kot delati ali pa na vojsko. In stavim šestnajst proti eni, da ne bodo morali na delo.

Prijetno mi je pri arcu, ko vam naznanjam, da dam predsedniku popolno in širokočasno zaupnico, če hoče rabiti privatne amrade premogokopnih magnetov v Zapadni Virginiji v boju za ohrano Dohenijevih oljnih tankov v Mehiki.

Vedno sem se čudil, kako da pravijo Mehikanec "mazaki". Zdal pa vem. Zato, ker imajo toliko olja.

No, kaj pa je na tem smešnaga?

Jojmenasta — ali ne veste, da iz olja delajo šmir?

Velika škoda je, da Zahvalni dan ne pade ravno na dan po božiču. Če bi padel, bi vsaj imeli biti za kaj hvalečni. "Hvala bogu, da je bel," bi rekli.

Pri tem se spominim na priporočilo, ki ga imam za vas: Če mi pošljete voščilo o božiču, se nikar ne podpisite. Podpišite svoje ime na svitku. Jaz namreč hranim božične karte, da jih porabi prihodnje leto. Zato pa ne bi videl, da bi drugi moji prijatelji videli vaše, njim nepoznane ime na kartah, ki jim pošljem leta 1927.

Ko so angeli peli: Mir ljudem na zemlji, ki se dobre volje," so mislili vse ljudi, razen tistih, ki morajo za dobro voljo segati v žep. Zdal je čas za vse dobre očete, da pridejo skupaj in organizirajo zamenjalnico kravat.

Poslužim se te prilike, da žanam, katerih moške že imajo kravate, svetujem, da dajo za darilo svojem možu udoben stol za h kamisu. Ko ga bodo tako pustile sedeti pri ognjaku, bo bolj presenečen, kot če bi dobil kravato.

In ko ravno govorimo o presenečenjih, ali bi ne bili vi presenečeni, če bi našli angeljaka na božičnem drevesu, ki bi se igral s kanončkami, ki ste ga podarili svojem ljubemu otročičku.

Igrčke vstije in električnih stoecev bi ne izgledale lepo na božičnem drevesu, toda približno enako častne "sulice", kanončki, puščice itd. prav lepo izgledajo.

Kristus je kajpada prinesel na svet mir in pokoj, ampak ravno

takrat je slabo naletel, ker so se pripravljali na vojsko zato, da končajo vojsko. Kar je on pridigal, ni bilo v soglasju z njih naklepi, prišel je navzkriž z njimi, oni pa na križ z njim. Od takrat pa imamo vselej mir, samo tedaj ne, ko gremo na vojsko za mir in ko se pripravljamo za vojsko, da končamo vojsko.

Zdal imamo tudi lepo priliko, da prekinemo razburjenje, ki vlada radi govorjenja, da sta bila tatova, ki so ju križali s Kristusom, vojna dobičkarja. Kakor nam avedočijo vsi podatki, se njima ni storilo nič hudega, ker gentlemana še živita in sta zdrava in vesela.

Brat predsednik, bratje in sestre, zdaj pa vstanem, da vam nekaj predlagam. To je predlog, kakorčena niste še nikoli ališali, čeprav mislim, da je nekaj bratov in sester v tej dvorani, ki zaslužio tak predlog. Kot vsi veste, mora eden biti, ki bo nadaljeval s delom v organizaciji. In srecen sem, da sem ravno tu in ravno zdaj brez strahu in brez nespornostnega izjavit, da se to delo nadaljuje, kar je jasno razvidno iz dejstva, da imamo še organizacijo.

Ta srecen položaj, bratje in sestre, ni čisto nič drugega kot vaša zasluga, ki sodelujete za organizacijo, dočim se drugi posvetujejo pri računskih tabelah, ali operirajo na klinikah za slepe pujske.

Resnično vam povem, da sem trdno prepričan, če bi ne šlo za nesebično delo teh bratov in sester, da bi ne imeli organizacije. Zato pa redem, da so ti bratje in sestre, ki pridejo v to dvorano, pa naj sije ali pada, naj bo napovedan "homebrew" ali "moonshine", vedno pridejo, da imajo sejo te organizacije, prišegajo luč, nasekajo drva, zaslužijo, da storimo nekaj zanje. Poslušajte me vendar! Zdal je najlepši čas za to, zdaj o božiču, ob času bratje in sestre, ko naša arca preveča hvalečnost in ljubezen do vseh, kateri to zaslužijo, da pokažemo, kako odobravamo plemenito delo naših unifikiranih uradnikov in da jim dam božične darila v obliki glasovanja, da smo jim hvaležni.

Kdo podpira to? Nihe noče.

Ker ni drugega opravila naj kdo predlaga, da zaključimo sejo.

Vsi predlagajo.

Za pečjo pa Santa Claus zmaže z glavjo: "Se glasovati nočejo v znak, da so jim hvaležni in vendar, kje bi jaz bil, če bi mi va slušni moške ne bili pomagali polniti nogavic za njih otroke?" — Adam Rudar.

RUSKA SLIKA AMERIKE

(Nadaljevanje s 1. strani.) Velik in originalen kot slikar, ampak drugi so povedni okorni in neokusni. Kljub temu hoče vsak ameriški kapitalist imeti svoj portret v barvah, dasi nimajo najmanjšega pojma o umetnosti v splošnem.

Eno stvar pa Oskajski pohvali. To je ameriški jazz. "Ameriška godba" jaz je resnično korak napredka. Godba je enostavna in razumljiva. Ameriška burleska s svojim jazzom ogroža rusko muzikalno umetnost, ki je doslej vedno nadkrijevala ameriško.

Oskajski tudi priznava, da ima Amerika lepe, čiste in snažne hotele, veliko čistotje kot so ruski. Res je tudi to, da ima Amerika več kopalnic kot Rusija. Skora vse novejšje hile po mestih imajo kopalne banje — saj jih pa tudi potrebujejo, kajti ameriška mesta so strašno umazana. Toliko je dima, saj in prahu, da se človek v enem dnevu ves zamaže, čeprav samo hodi po ulicah. Zato je potrebno, da se ljudje kopajo. Ameriška klima — naglo ispremembe na mrz ali vročino — tudi zahteva, da se mora človek vedno prati, ako hoče, da ne hodi umazan okoli.

Zdravnikova dekla.

Zdravnik (dekl, ki odhaja iz službe): "Marička, dobrega izpričevala vam pač ne morem napisati." Marička: "To mi je vaeno, samo napišite ga tako kakor vaše recepte, da ga ne bo znal nihče čitati."

Ob Cerkliskem jezeru

Krasno je!... vzklilni je že marsikateri ob obrežju tega čudnega jezera. Najbolj prijetno je tu v pomladnem času, ko vedno solnce drami a svojo gorkoto iz zimskega spanja vso naravo. Ako stojš na obrežju Cerkliskega jezera, se ti nudi že čaroben pogled po okolici. Pred teboj leži veliko, široko jezero, deano orjaški Javornik, pokrit v podnožju z iglastim, višje pa z listnatim drevjem — levo se dviga proti nebu zelena Silvnica, pokrita z malim grmičevjem — pred teboj Križna gora z belo cerkvijo. V daljavi pa sreš pred seboj Snežnik; ponočno, kakor kak orjak se dviga proti nebu.

Za teboj pa je rastresenih več vasic. Pogled se ti vstavi na veliki skalnati steni, kjer se vali jezero v močnih valovih pod zemljo, ter na razvalinah starega gradu. Tu in tam opaziš belo cerkvico, ki se dviga s prijaznega holca proti nebu. Polagoma dvigajoča, s malimi hribčki posuta strmica se vadijuje vedno višje in višje, dokler ti ne zapre pogleda v daljavo.

Stopi za malo časa v čoln ter se pelji po jezeru. Rahli valčki prijetni sibilje preprosti jezerski čoln. Tu te iznenadi tropa divjih rac. Dvignila se je tik pred čolnom v srak, ter v divjem kričanju leti proti gondi. V neposredni razdalji ališiš kričanje divjih gosi. Iz vode se ti prikaže potapljač, ki nekaj časa slafota nad vodo, potem pa zopet zgine. Tam zagledaš rujavro arno, katera si je prišla k jezeru gait sejo. Ves čas pa plešejo krog čolna ribice; prikazujejo se na površje in zopet aginevajo v jezersko globino, prav kakor da bi tebi igrala.

Priveslal si do kraja, do podnožja Javornika. Izstopi! Pojdi malo v temen gozd, odpočij se na gozdni tratici, na mehkem mahovju, natraj gozdnih cvetlic, praproti in brljanja. Poslušaj ptice, ki v pomladni radosti izvrgole svojo pesem, šumenje vetra v vrhovih dreves in se vrni v čoln. Hladni vetrčki, ki piha za teboj, bo gnal čoln v pristan, kjer si vstopiš.

Ko se vračaš domov, morda sklepaš, da zopet v jeseni obiščeš ta kraj.

Kako se boš začudil! Onega valovja, ki je spomladi sibal tvoj čoln — ni več. Zginilo je pod zemljo. Kjer je stala prej voda, kjer je sibal veter male valčke, ki so odbijali srebrnosvetle solne žarke — se razprostirajo sedaj travniki. Pojdi čes par suhih struh med visoko travo. Nevede kdaj, si že med skoraj dva metra visokim bifevjem. Razgled po okoli se ti vled tega zapre, le proti nebu ti je prost pogled. Siliš boš neko švenketanje, a vidiš ne boš nič. Če greš proti strani, odkoder prihaja švenkajoči glas, prideš do — kosca. Kjer je spomladi ribič s čolnom vevljalje lovil v svoje mreže ribe — se sedaj muči kosce. Po čelu mu lije pot — njegova kosa, podirajoč to močno bifevje — pa prijetno sveni. Od druge strani ti vdarja na uho petje grabljice, ukanje pastirjev in glasovi kravjih svincev. Pojdi dalje! Med bličevjem se potikajo mlade račice, ki se kaj spretno umikajo tvojim korakom. Prišel boš tudi do par izvirajočih studencev, kjer si lahko pogasiš žejo.

Obrni svoj korak levo proti gozdu. Kreni na otok "Goričico". Ker si od teške hoje, po zverženih tleh utrujen ter od pripekajočega solnega razgret — vzeš se pod kosato jelko. Prijetno pihajoči veter pa ti bo hladil čelo. Tu se ti odpre razgled po celi jezerski ravnini. Krog jezera polno vasic — po belih cestah polno voz, ki prevažajo blago iz Rakeke proti Hrvaški meji — pred teboj pa mrzoli v visoki travi in bifevju polno ljudstva. Eden pred drugim hiti pospravljat svoja pridelke, ker se boji, da mu jih jezero pri svojem nastopu ne zalije. Zdi se ti, kakor bi bila vaa ravnina veliko mravljišče.

Vstanj, pojdi ob gozdu "proti Karlovcu". Tu prideš najprvo do "Skedence", katera pri nastopu jezera v veliki množini bljuje vodo. Zunaj široka odpre-

tina, katera se pa polagoma zožuje, ti nudi, da si lahko natrgaš lepih kapnikov.

Solnce se je začelo nagibati, dolga senca jek se razteza vedno bolj in bolj. Pospeši korak, da prideš v pravem času na pot, ki te bo vodila proti domu. V malem času si pri "Karlovcu", kjer ima jezero glavni odtok. Tudi tu se dobe lepi kapniki. Delj časa greš lahko nemoteno pod zemljo, dokler ti ne zastavi pot velika skala. Ako se spliš mimo nje na ono stran, zapaziš polno votlin, po katerih se razgublja voda. Naprej se podajati brez vodnika bi bilo nevarno.

Solnce se je spustilo še precej nizko; s avojimi žarki obseva le še vrh Silvnice. Iz Javornika pa so se začeli prikazovati temni oblaki, katere veter potiska vedno naprej. Vedno bolj se pripravljata na dež. Lahak grom in redke kapljice te spremljajo na poti proti domu. Hladen dež začne namakati semljo. Struge v jezera se začnajo polniti, podsemljake jame začno bljuvati vodo in čes par dni zopet lahko sedi v čolnu, ki se bo prijetno sibal v rahlem valovju...

Pređel za informacijo

(Odgovori na vprašanja.)

Detroit, Mich. — Najvišje svezano sodišče je dne 5. januarja, 1926, proglasilo, da je Volsteadov prohibicijski zakon veljaven. Zakon je bil uveden za vse Združene države še v oktobru 1919, veliko držav pa ga je imelo že prej.

Narodnik. — Glede deportacije nepostavno priseljenih prebivalcev so imeli še pred kratkem nekoliko pregleda. Po najnovejšem zakonu ni nepostaven prihod v Združene države po letu 1924 nikdar "santari". Zakoni pa so v raznih časih različni, kar je treba upoštevati. Kar je danes nepostavno, je bilo pred enim ali pred petimi leti postavno.

Vlada neče ugoditi

Kolumbovemu vitozu

Kellogg je sporočil Boylanu, da ne objavi priroč, ki jih je prejel proti Calowu.

Washington, D. C. — Državni tajnik Kellogg je v petek pisemno sporočil kongresniku Boylanu iz New Yorka, da njegov department ne bo objavil priroč proti "persekuciji" ameriških duhovnikov v Mehiki, ker do danes sploh ni bilo kakih persekucij. Eden sam ameriški duhoven je bil izgnan iz Mehike.

Boylan zastopa v kongresu interese katoliških klerikalcev in vztrajno zahteva prelom Združenih držav s Mehiko.

ZA ODPOVODNI PRIZADETE V JUGOSLAVIJI.

Chicago, Ill. — Centralni odbor za zbiranje darov za odpravo od povodni prizadetih v Jugoslaviji nannanja, da je poslal do dne 15. decembra leta 1926 Rdečemu križu v Jugoslaviji \$16.081.40.

Viharji in potomi.

Lisbona, 18. dec. — Silen morsk vihar je večerj metal valove na Funchal na otoku Madeiri. Sedem oseb je utonilo. Materialna škoda je velika.

Rim, 18. dec. — Seismograf je danes zaznamoval večje potrese sunke v bližini Sredozemskega morja, mogoče na Balkanu.

110-nadstropna hila v New Yorku.

New York. — Neboselnik, visok 1208 čevljev, ki bo imel 110 nadstropij in ki bo najvišje poslopje na svetu, prično graditi na spomlad na Times Squaru v New Yorku. Neboselnik bo stal 18 milijonov dolarjev, zemljišče, na katerem bo stal, se pa ceni na štiri milijone in pol. Najvišja palača na svetu bo torej stala \$22.500.000.

Ne misli na poboljšanje.

Izak je zapuščal ječo in mu je ob tej priliki dejal ječar: "Glej te sedaj, da se ne bova več videla!"

Izak: "Ali Vas bodo, kam drugam premestili?"

Zofka Kveder:

VDOVA

Niso imele dosti od svojih mož ženske onega sela v pusti, samotni visocini črnogorskih gor. Golo in sivo je bilo vse naokrog, same pečine in skalovje in zemlja skrita v zasekah in dolinah, kakor dragocen zaklad. Kakšnih trideset hiš je bilo razmetano rebri, kakor od jezne roke zalutanih med kamenje. Ni se bilo treba dolgo truditi do vrha, od koder je bil med drugimi gorskimi vrhovi na drugo stran bajen razgled v blestečo daljavo, kjer je globoko doli ob solčnih dneh lesketalo mameče morje, modro in prekrasno, kakor čarobna barka.

Sam Bog vedi, od česa je živelo selo. Ali živelo je v množico se je. Zene so bile blagoslovljene, njihovi otroci so bili močni in lepi. Obrazi žen so bili resni, strogi, ponosni, brez smehljaja, roke trde in žilave od dela, telo jim je bilo vitko in plemenito do poznih let.

Le malo časa so ostajali možiki doma. Komaj se je zleknil dečko malo v vis, že ga je vzel stari oče ali oče s seboj v svet, tja doli k morju, ki je v jasnih dneh, kakor vabeče oko zrla h goram; od tam so po ladjah potovali v daljne dežele. Deček je ostal pet, šest let v tujini in vrnil se je nazaj zrel in odrasel mož. Oženil se je s tem ali onim dekletom iz vasi in čez par mese-

cev spet odpotoval v tuj svet in ostal tam tri ali štiri ali pet let in še dalje, večasih za vedno.

Otroci so prihajali na svet in redkokdaj so slišali očetje njihov jok. Nekatere žene so imele samo enega otroka, nekatere štiri, šest, kolikorkrat jih je pač obiskal mož na počitnice iz tujih daljav. Skoro vedno so bile te žene same, zapuščene, vdove, brez možkih. Večkrat je ktera še le čez leta zvedela, da je bila tudi v rensici že zdavnaj vdova, da se je njen mož nekje v tujih zemljah ponesrečil, da so ga pokopali tam, tako daleč, da nikdar nihče od njegovih ne bo ugledal njegovega groba. Da je umrl, še slutila ni, ne kdaj ne kako.

Njeno življenje je ostalo, kakor je bilo, nič se ni spremenilo, samo čakanje je prenehalo, ki je težko in brezkraino vendar le obljubovalo prej še upanje in srečo.

Pokrila je glavo s črno vdovsko ruto in sama je morala skrbeti o sebi, kako bo brez pomoči premagala skrb in s svojimi lastnimi rokami pribavila pčelje gra kruha sebi in otrokom.

Tedaj je nastala vojaka. V Črno Goro so se zbirali možiki od povsod, vračali iz vseh kotov sveta čez morja nazaj v domovino, kakor se lastavice spomladi vračajo v svoja gnezda.

Tudi ono selo je oživel. Po kočah še nikdar ni bilo naenkrat toliko močnih in zdravih mož-

kih. Kakor jata ptic so se vrnili, glasni, pogumni, ognjeni. Gore okrog in okrog so oživele. In ni ga bilo, ki ne bi bil streljal pred kočo od veselja. In po vseh zasekah in po vseh vrhovih je pokalo noč in dan. Kakor da bi se pripravljali na velik praznik.

Lahko jim je bilo pustiti tam zunaj, kjerkoli so bili, življenje in delo. Kajti vsem njim so bili dnevi v tujih zemljah težki, žuljava dela bogati, hlapčevstvo v sužnost. Na tujih ladjah, v tujih tovarnah, v rudokopih, tam, kjer so se delale težje in ceste, povsod so prodajali tujcem svoje pesti za denar, svojo moč, svoje mišice za cenen denar. Domu je vabila zmaga, vabila vojska s turškimi sosedom, sovražnikom, s katerim so se ravnali njihovi očetje stoletja. Nihče se ni obotavljal, zakaj smrt je bilo nekaj, na kar so bili navajeni, česar se niso bali, na kar so bili pripravljeni vsako uro, kadar jih je pač zaznamovala usoda... Saj je bil razloček tako majhen. Na sto načinov je prešla smrt na nje v tujem robstvu, v podzemskih rovih, iz ropotajočih strojev v tovarnah, na morju in v bitkah. Ceno, zelo ceno so prodajali svoje življenje, svojo moč okoli po svetu. Morda je bil način starih njihovih očetov bolj in lepši: častno umreti v bitki, če ni bilo zmage.

Kakor so v polnem številu privreli v domače selo, tako so zapet odšli čez par dni: skoraj sto

mož, mladih golobradcev, zrelih, močnih, kakor iz železa ulitih in tudi bradatih sivolascev. Vsi junaki, o katerih pojejo pesmi v onih gorah že sto in sto let in bodo pele še dolgo. Daleč v dolino so jih spremile žene.

Tudi Jana je bila med njimi.

Jana je bila krasotica, lepa žena; bila je videti še mlada, dvajsetletna; drugim ženam v Črni Gori hitro odcvete mladost in maloktera se še diči z lepoto, čeprav ji je komaj trideset let. Njihovo življenje je pretrdo, muka velika in za jesti malo. Jana je bila vedno enaka že deset in več let, visoka, vitka, obraz plemenit in ponosen, oči črne in ognjene. Imela je moča in otroke, kakor druge. Tudi on je bil več po svetu, ko doma, nekje v Ameriki, Avstraliji, kdo bi vedel kje. Ni znala razločevati; samo daleč je, to je čutila, neizmerno daleč. Na konec sveta. Njen mož ji je bil dober. Ko sta se vzela, je sicer kmalu odpotoval za kruhom in zaslužkom, kakor drugi vsi; komaj tri mesece sta bila skupaj. Ali drugi so se vračali še le čez štiri, pet, šest let nazaj na kratek obisk, ker je bilo potovanje tako dolgotrajno in tako drago. Njen mož pa je prihajal vsaka tri leta. Točno vsaka tri leta. In ostal je par mesecev pri nji čez zimo. Štiri otroke sta imela. Prvo takrat, ko sta se vzela, pozneje še druge tri. Trikrat je prišel njen mož domov, to se je lahko zračunalo na otrocih, kakor tudi pri drugih ženah njenege sela in drugih vasi njene domovine.

Čudovito je bilo vse, kar so pripovedovali možiki o tujem svetu, onkraj domačih gor. Tam ni bila aramota za moža vplodni tihi pod težko delo, tam so vsi možiki delali in se mučili, da so pokale mišice. Jana je večkrat premišljevala, zakaj se ni donesla ta običaj še tu sem do njih. Kar so možiki pripovedovali o svojem delu in kakor se jim je videlo na mišicah plečih, na žuljavih rokah, je bilo posebno in neverjetno, kako se je delalo zunaj v svetu. Če bi doma možiki napeli tako svoje roke, vse skale okoli svojih vasi bi zdrobili in zmeli v rodovitne prah, vse zemljo znosili iz koritov in zasek na njive in vrtove! Ali doma v teh gorah je bilo od pamtveka tako, da je bilo sramota možu vzeti drugo orodje v roko od orožja. Če je kdo od njih kaj delal in pomagal ženi, storil je to tako, da ga ni videlo nobeno tuje oko, ne spodobilo se mu nositi drva na plečih in doma jemati v roke lopato in motiko. Kadar so bili možiki doma, stali so po selu mirni in dostojanstveni, pogovarjali so se v važnih, počasnih besedah o tem in onem in ni se spodobilo ženskam, da bi poslušale možko modrovanje.

Skoro vedno je bila beseda o vojski in o starih časih, kadar je mož še vedel, zakaj ga je vstvaril ljubi Bog in je bilo toliko vojske in vojevanja, kolikor si je je pozelelo srce in kdor je bil junak, je to vsak lahko pokazal in dokazal. Starci so se vsi vneli in kri jim je znova vroča brlela po žilah, kadar so pripovedovali o tem. In učili so sinove in unuke sto in sto starih junaških pesmi. In lepo je bilo poslušati jih.

Zdaj so bili drugačni časi; težki in dolgočasni. Vedno manj je bilo hrane v delih in po cellem svetu je bilo treba zbirati drobtine za se in za svoje. In nobene vojske, da bi človek spustil svojo jezo in nevoljo na sovražnika. Zato so radostno prihili, ko jih je klical knez in kralj. Mnogo so si obetali od te vojske, zakaj vedeli so, da bodo tudi Srbi in Bolgari in Grki planili na Turka, še celo Albanci so obetali pomoč. In takoj so vedeli vsi, po čem bodo posegli. Stegnili bodo roko in vzeli tisto cvetočo, rodovitno ravnic doli na Skadarskem jezuru in ob Bojani in ono lepo, veliko, čudovito mesto, o katerem so pele njihove pesmi, vabeče in zagonetne zgodbe, ki je bilo nekdanj poset pradedov in o katerem se je zdaj pripovedovalo po celi Črni Gori toliko novih in starih bleščečih in speljivih pravljic.

Od vseh vrhov je prišlo ljudstvo, iz vseh sel se je zbiralo v Cetinje in se je poglavo po drugi strani doli proti Skadru. Tudi iz onega sela so prišli. Malo zakašani so, kajti drugi so se že borili v krvavih bojih pod Tarabosom.

(Dalje prihodnjič.)

KLOBASE KRAJNSKE KLOBASE

Zopet razpisujem po vsi Ameriki izvrstne klobase, kakor je še tisoč let nazaj, da so bile moje klobase izvrstne vsako leto, in letos pa bodo še boljše. Denar se vrne onim, ki niso zadovoljni. Ujedinje se priporočam mojim starim in novim odjemalcem na obilo naročil. Cena šče funt. Poština ni všteta. Denar pošljite s naročilom ali pa vam pošljem na C. O. D.

Slovenski trgovci bodete rojakom zelo ustregli, ako bodete imeli naše klobase v zalogi. Pišite po ceno. Vsa pisma in naročila pišite na:

JOSEPH LESKOVAR
610-14th Street, Racine, Wis.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Nov. 30-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaša lista plačana in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno valed napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2857 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Brade ošček
Sodnik: "Čudno, da ste vzeli samo denar, zlato uro pa ste pustili."
Vlomilec: "Nikar še vi ne govorite o tem, saj me je moja žena zaradi tega že dovolj ožmerjala..."

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

RAD BI IZVEDEL
kje se nahaja Jakob Jančar, kateri ima dve loti na Maremet, W. Va., katere so bile prodane za davek (tax) leta 1921, lahko jih dobim nazaj ako se javi meni ali na sodniji (Court) na Jack Trough. Rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi to nemudoma javi zakar se že naprej zahvalim. John Herrack, P. O. Plus, W. Va. (Adv.)

VOŠČILO

Vsem svojim klientom in prijateljem ter ostalim rojakom širom Amerike voščiva

SREČEN IN VESEL
BOŽIČ

ter uspešno in zadovoljno

NOVO LETO 1927

LEO ZAKRAJŠEK

ALOIS ČESARK

455 W. 42nd Street, New York, N. Y.

J. S. Mcharr:

RIM

Posloven V. M. Zalar.

(Dalje.)

Julij II., vojak v tiari, je pletil osvojena mesta kakor najumnejši condottiere njegove dobe, in je dal prodajati odpustke po cellem svetu, in v tem ga je dosledno posnemal tudi njegov naslednik Lev X., katerega naravnost horacovsko geslo je bilo: uživajmo papeštvo veselo, če nam je že dano — itd. itd. še cela vrsta vsakovrstnih kšeftov. Sveti očetje torej niti v tem oziru niso pretrgali svojih zvez s svetom, narobe, utrdili so jih in razmnožili, pa tudi drugače jih niso pretrgali. Vsek je seveda imel svojo rodbino, iz katere je izšel, ali katero si je ustvaril (Aleksander VI., Julij II., Innocenc X. itd. — spet lepa dolga vrsta) in te rodbine nele da ni pozabili, temveč je še tem bolj mislil nanjo, čim večja prilika in možnost je bila, pokazati svoje priznanje, benevolenco in dardžljivost. Če torej vidimo tudi v dandanašnjih časih, kako se silijo na mastna mesta nadškofov in škofov vsakovrstni grofci in baroni, s katerimi obubošana rodbina ni vedela kaj početi, in jih je zato posvetila samo še službi gospoda boga, in če jih opazujemo potem, kako polnijo lačna grla, iztegnjene roke in prazne žepe svojih staršev in sorodnikov, moramo pripoznati, da so vse to godi v prastarih tradicijah svete rimske-katoliške cerkve, po zgledu najvišjega mesta v nji, in tu v Rimu vidi človek spomenike te sorodniške ljubezni iz zvez svetih očetov z rodbinami, iz katerih so izšli. To so palače in vile papeških nepotov, imen, ki tvorijo še danes staro aristokracijo večnega mesta.

Ce je izšel iz te ali one rodbine papež, in če je papeževal magari tudi prav malo let, je pomenilo to zanj glavni dobiček za dolge čase. Takoj si je opomogla, in če ni imela svoje palače, si jo je sezidala, znašala vanjo antične izkopane kipe in jo krasila s freskami sodobnih slikarjev, ustanovila si je galerijo, gradila fontane na trgih — vse kakor je bila moda. In posej je ostala odlična rodbina in je izkušala prihodnjemu papežu iz druge rodbine življenje na vse mogoče načine zagreniti, ali pa, če se je izkazoval, zagreniti življenje tistim, ki so bili njegovi neprijatelji. In da je šlo to pri razdražljivem laškem značaju dosti daleč, je na dlani: umori, napadi, zastrupljenja, plenitve posestev, ujetja in zaporji, boji v mestu in izven mesta, usmrtnice, iztrebljenje celih rodov — res, najtemnejši časi cesarskega Rima so bili še vedno otroška igra proti tem časom papeškega Rima...

Ko je začelo papeštvo pešati, in so minile dobe roparstva, so začele pretepaške familije igrati grandseigneurije, dale so si privesiti k imenom knežje naslove, naslikati na svoje ekvipaže kroge in so tvorile zlato zarjo in rdeče oblake okoli zahajajočega papeškega solnca. Njih mladi člani so hodili za častnike v papeško gardo, očetje in matere so polnili cerkve pri velikih cerkvenih slovesnostih, in njih koče so se vozile za papeško kočijo pri vožnji po Rimu. Kajti takrat so iz Vatikana, četudi ne bogato tekli, pa vsaj še curjali srebrni potčki in padale zlate kaplje.

Toda prišli so še hujši časi. Savojece je vdrl v Rim, naselil se je v Quirinalu, in sveti oče se je zaprl iz trme v Vatikanu. Prenehali so curjati potčki, prenehale padati zlate kaplje. Proza življenja je potrkala neumljeno na vrata palač, na vrata, katerih ključavnice so

bile vzete iz antičnih templjev, in katerih okrasni so bili umetno napravljeni od mojstrov renesance, odprla jih je, ni ji bilo mar s portami obšitega portirja, stopila je po mramornih stopnicah in se je nastanila v fotelju v veliki dvorani ravno pod sliko ponosa in dlike vse rodbine, tega ali onega svetega očeta. In knez, da bi se je iznebil, je prodal, kar se je dalo prodati: vilo v Albanah gorah, galerije starih mojstrov, in nazadnje tudi palačo, v kateri je njegov rod toliko sto let prebival.

Vilo Borghese s parkom vred je kupilo mesto Rim, galerijo Sciarra-Colonna pariški Rothschild, Palazzo di Venezia avstrijska družava za svojo poslanika pri Vatikanu, v Palazzo Caffarelli na Capitoliju prebiva polski cesarja Viljema II. V Palazzo Boncompagni stanuje vdova po umorjenem kralju Humbertu, Margareta Savojska, Palazzo Farnese je lastnina francoske republike, katere poslanik prebiva ondi — in tako označujejo samo emblemi papežev, kardinalov, grbi rodbin nad vrati in imena prejšnje lastnike. Šest lili na način bourbonskih lili rodbino Farnese, steber Colonne, čebele Barberine. Prodajanje galerij in starih spominov se je razširilo v taki meri, da je bila kraljevska vlada prisiljena izdati prepoved izvažanja umetnin iz Italije. To je bil udarec za stare rodbine, toda vlada kupuje sama, kolikor ji dovoljujejo sredstva, od bankrotarjev za javne muzeje. Museo Boncompagni-Ludovici, zdaj Museo Nazionale delle Terme, je lep uspeh tega stremjenja in gotovo ne bo zadnji.

Druge rodbine so pogledale proti življenju pošteno v obraz, porazgovorile so se z njo, dale so si svetovati in začele živeti novo življenje po novem načinu. Izpremenile so puste planote Campagne v pašnike, skrbje za bele vole s dolgimi zakrivljenimi rogi, za mleko, maslo in sir, in knežji kronici se pri tem dobro godi. Njeno zlato vsaj ne blebi. Večina njih pa se ni zbogala z novimi političnimi razmerami. Njih tradicija jim tega ne dovoli. Ne hodijo na dvor savojskega uzurpatorja, za to pa se kažejo v sijaju ob prilikah vatikanskih slavnosti, ki pa so dandanes že redke; njih sinčki služijo še vedno za častnike v papeški gardi, svoje člane ženijo in može le v svojem ozkem krogu, in dan na dan jih je videti v nekakih starih ekvipažah s stariimi grbi in stariimi lakaji, ko se peljejo v vrsti vozov na promenado na Monte Pincio, ko zahaja solnce za Vatikanom in svira vojaška godba Garibaldijevo himno.

Drugi se vdeležujejo javnega življenja, toda le v mestni upravi. Knez Colonna na primer je bil do nedavnega časa rimski župan. V parlament pa se ne dajejo voliti, in člani senata niso.

Včasih pa preleti po časopisih novica, ki kaže, da mora biti mir takega življenja precej mučen in nadležen; pred par leti je ušla iz njega življenja ženska krasotica, kneginja Pignatelli, in je nastopala po chantanih glavnih evropskih mest. Bila pa je izvižgana skoraj povsod, kajti grobi ljudje današnjih dni nimajo spoštovanja do grobov in ne poznajo preteklosti: kneginja Pignatelli je bila iz rodu, ki je dal krščanskemu svetu Innocenca XII. in ki ima v grbu tri kanglejce.

Ali pa spet bomo, da je bil knez Barghe se zaprt radi ponarejanja menije — nesrečno človeštvo ne ve, da je izšel iz tega rodu papež Pavel V., da ima ta rod v grbu dva ptica in krogo nad njima, in da je bil to rod, v katerega je veliki Napoleon omočil svojo najljubšo sestro, lahkomiselno krasotico Pavlino.

(Dalje prihodnjič)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tisk vabil na veselice in slodice, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE YESTI

VSA FOJAENILA DANE VODSTVO TISKARNE

Priloge za informacije na zahtev

S. N. P. J. PRINTERY
2857-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA USTIMENA FOJAENILA